

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Cur aquæ figuram Spiritus Sanctus assumpserit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

pacem Dei afferens emissus de caelis, ubi Ecclesia est
 arca figurata. Concinit Chrysolomus serm. 160.
 his verbis: Hodie Spiritus Sanctus supernat at aquis
 in specie columba: ut sicut illa columba Noë nuntia-
 verunt diluuium discessisse mundi; ita ista indice
 nosceretur, perpetuum mundi cessasse naufragium;
 neque, sicut illa, veteris olivæ surculum portaret, sed
 totam in caput parentis novi chrismatia pinguedinem
 funderet, ut impleatur illud quod Propheta prae-
 dixit: Propterea unxit te Deus tuus oleo latiria, præ confor-
 tibus tuis.

132. Denique sanctus Thomas 3. parte quæst. 39.
 art. 6. in Corp. docet conveniens fuisse, ut
 Spiritus sanctus in specie columbæ, quæ sim-
 plex est animal, appareret: ut significaretur, **B**
 omnes baptismo Christi baptizandos, si sim-
 plici corde & non fidè accedant, Spiritus san-
 cti gratiam recepturos. Et ibidem in respon-
 ad 4. plures & egregias assignat rationes, seu
 congruentias, cur Spiritus sanctus in specie
 columbæ super Christum baptizatum appare-
 re voluerit. *Duendum* (inquit) quòd Spiritus
 Sanctus in specie columbæ apparuit, propter tria:
 Primo quidem propter dispositionem qua requiritur
 in baptizato, ut scilicet non fictus accedat; quia sic
 dicitur Sapient. 1. Spiritus Sanctus disciplina effu-
 giet fictum: columba autem est animal simplex,
 astuta & dolo carens, unde dicitur Matth. 10.
 Estote simplices sicut columbe. Secundo ad designan-
 dum septem dona Spiritus Sancti, qua columba suis
 proprietatibus significat. Columba enim secus flu-
 entia habitat, ut inde viso accipitre, mergat se, &
 evadat; quod pertinet ad donum sapientia, per quam
 Sancti secus Scriptura à vitiis fluentia resident, ut in-
 cursum diaboli evadant. Item columba meliora gra-
 na eligit, quod pertinet ad donum scientia, quæ San-
 cti sententias sanas, quibus pascantur, eligunt.
 Item columba alienos pullos nutrit, quod pertinet
 ad donum consilii, quo Sancti, eos homines qui fue-
 runt pulli (id est imitatores diaboli) doctrinâ nutri-
 unt & exemplo. Item columba non lacerat rostro,
 quod pertinet ad donum intellectus, quo Sancti bonas
 sententias lacerando non pervertunt, hereticorum
 more. Item columba felle caret, quod pertinet ad
 donum pietatis, per quam Sancti irâ irrationabile
 earent. Item columba in cavernis petra nisticat,
 quod pertinet ad donum fortitudinis, quo Sancti
 in plagis mortis Christi, qui est petra firma, ni-
 dum ponunt, id est, suam refugium & spem. Item
 columba gemitum pro cantu habet, quod pertinet
 ad donum timoris, quo Sancti delectantur in ge-
 mitu pro peccatis. Tertio apparuit Spiritus San-
 ctus in specie columbæ, propter effectum proprium
 baptismi, qui est remissio peccatorum, & reconci-
 liatio ad Deum: columba enim est animal mansue-
 tum; & ideo sicut Chrysolomus dicit super Matth.
 in diluvio apparuit hoc animal, ramum ferens oli-
 væ, & communem orbis terrarum tranquillitatem an-
 nuntians.

Homil.
12.

133.

Quærent aliqui, an illa columba, in qua Spiritus
 sanctus apparuit, fuerit verum animal?

Respondet sanctus Thomas ibidem artic. 7.
 affirmativè. Sicut enim, inquit, non decebat,
 ut Filius Dei, qui est veritas Patris, aliquâ fictio-
 ne uteretur; & ideo non phantasticum, sed ver-
 rum corpus accepit: ita etiam conveniens non
 erat, quòd Spiritus sanctus, qui Spiritus veritatis
 est, ut dicitur Joann. 16. figmentum aliquod
 adhereret; & ideo etiam ipse veram colum-
 bam formavit in qua appareret, licet ipsam in

A unitatem personæ non assumpserit, sicut Chri-
 stus humanam naturam.

§. II.

Cur aqua figuram Spiritus Sanctus af-
 sumperit?

Columbæ libenter resident juxta fluentia
 quarum, ut dicitur Cantic. 5. Zephyri etiam
 super rivulorum & fontium aquas amenissime
 lèvant. Quid mirum ergo, quòd Spiritus san-
 ctus, qui sub purissima columbæ, & zephyri
 jucundissimi specie in Scriptura exhibetur, a-
 quæ speciem assumere dignatus sit, & tam liben-
 ter in aquis quiescat, ut de ipso, quod Tertu-
 lianus de Christo scripsit, dici jure merito pos-
 sit: Nunquam sine aqua Spiritus Sanctus. In ipsius
 enim mundi exordio, hoc purissimum elemen-
 tum, tanquam propriam sedem ac vehiculum,
 assumere dignatus est. Unde idem Author libro
 de Baptismo cap. 13. In primordio fecit Deus ce-
 lum & terram. Terra autem erat inuisibilis & in-
 composita, & tenebrae erant super abyssum, & Spi-
 ritus Dei super aquas ferebatur. Habet homo in
 primis aetatem venerari aquarum, quòd antiqua in-
 stantia; debita dignationem, quòd divini Spiritus
 sedes; gratior scilicet ceteris tunc elementis. Non
 & tenebrae tota adhuc sine cultu siderum informes, &
 tristis abyssus, & terra imparata, & celum rube-
 solus liquor semper materia perfecta, lata, simplex,
 de suo pura, dignum vehiculum Deo subiecerat.
 Item cum Christus ad ripam Jordanis baptiza-
 retur, statim descendit Spiritus sanctus, &
 sub specie columbæ super aquas volitavit, ut
 illas sanctificaret & fecundaret, atque illis vim
 fideles per Baptismum regenerandi tribueret.
 Tunc (addit Tertullianus) ille sanctissimus Spi-
 ritus super emundata & benedicta corpora, libens
 à Patre descendit super baptismi aquas, tanquam
 pristinam sedem recognoscens conquiescat. **D**
 figurâ delictus. Denique ad hoc placuit illi sacrum
 hoc habitaculum, ut per aquam adventum firm-
 um, & gratiam quam in cordibus nostris dif-
 fundit, significari ac figurari voluerit. Nam
 Christus mulieri Samaritanæ dicebat: Si scires do-
 num Dei, & quis est qui dicit tibi, da mihi bibere, tu
 petisses ab ipso, & dedisset aquam vivam. Aqua hæc
 (inquit Cyrillus) vivificans gratia Spiritus Sancti
 est. Quod ipsemet Evangelista aperte declarat, ut
 dicens: Die magno festivitatis factus Iesus, & cla-
 mabat dicens: si quis sitit veniat ad me, & bibat. Qui
 crediderit, flumina de ventre ejus fluent aqua viva. Et
 statim addit: Hoc autem dixit de Spiritu, quem ac-
 cepturi erant credentes in eum.

Et certè non poterat subaptiori simbolo Spi-
 ritus sancti gratia designari, quam sub aqua
 specie; sive ejus origo, & inclinatio, sive ejus
 proprietates, aut effectus considerentur. Aqua
 enim in primis manat ex rupibus, & quibus ut
 plurimum fontes scaturiunt; ex locis excelsum ad
 ima descendit, & è montibus profluit in convul-
 les, juxta illud Propheta Psalm. 103. Qui emittit
 fontes in convallibus, inter mediam montium petram
 ibunt aquæ.

Deinde aqua quatuor habet proprietates seu
 esse &us præcipuos; scilicet lavare, refrigerare,
 rigare ac fecundare terram, & sitim extin-
 guere.

Simi

Cur sub ignis specie Spiritus sanctus apparere voluerit?

Mirum est quod Spiritus sanctus, qui pacis & concordie Spiritus est, contrarias tamen & inter se pugnantibus figuras assumere voluerit, & sub specie aquæ & ignis, quæ sibi aduersantur, in mundo visibiliter apparere. Variæ tamen & egregiæ hujus rei hic suppetunt rationes.

Prima est, ut divinitatis suæ infinitam potentiam & majestatem inueneret. Nam quod forma aliqua nobilior est & superior, eò perfectius & unitius inferiora, licet diversa & contraria, in seipsa colligit & connectit, juxta illud commune Scholæ estatum: *Qua dispersa sunt in inferioribus, unita sunt in superioribus.*

Secundò per hoc significare voluit, ipsius speciale munus esse, contraria unire, & pugnantia inter se conciliare.

Tertiò, conveniens erat, quod Spiritus fecundissimus in operibus ad extra, & totius fecunditatis author & parens (ut antea fusè declaratum est) duo illa elementa assumeret, quæ ad omnes generationes concurrunt, & quæ sunt veluti duo prima torius fecunditatis creatæ principia: nam ex aqua & igne, sive ex calore & humore omnia generantur, ut fusè demonstrant Cicero lib. 1. de Natura Deorum, & Lactantius lib. 2. instit. cap. 1. ac egregiè declarat Ovidius 1. Metamor. his versibus:

*Quippe ubi temperiem sumpserit, humorque calorque
Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus.*

Cumque sit ignis aqua pugnat, vapor humidus omnes

Res creat, & discors concordia, scilicet apta est.

Denique Spiritus sanctus in mundo visibiliter apparuit, ut mundum à peccatis purgaret: unde conveniens erat, ut sub illorum elementorum specie se præberet visibilem, quibus mundus purgatus, aut purgandus est. Mundus autem aquis diluvii olim tempore Noe purgatus est, & post diem judicii igne purificabitur: Ergo conveniens erat, ut Spiritus sanctus sub figura aquæ & ignis in mundo visibiliter appareret.

Præter has rationes generales, non desunt aliæ peculiare, quibus ostendi potest fuisse conveniens, ut Spiritus sanctus specialiter sub ignis figura & specie se præberet visibilem. Prima est, quia ignis Divinitatis symbolum est, juxta illud Deut. 4. *Deus noster ignis consumens est.* Ergo ut Spiritus sanctus se verum Deum, & Patri, Filioque consubstantialem ostenderet, oportebat ut sub ignis specie monstraretur. Ita præclare D. Gregorius homilia 30. in Evang. ubi ait: *Patri & Filio coæternus Spiritus in igne monstratur: quia incorporeus, ineffabilis atque invisibilis ignis est Deus: attestante Paulo, Deus noster ignis consumens est: Deus quippe ignis dicitur, quia per hunc peccatorum rubigo consumitur.*

Item Spiritus sanctus notionalis est amor Patris & Filii: amor autem ignis quidam est, & sub ignis specie effingi solet, ac semper à Poetis inter flammæ & ignes depingitur. Unde sicut Tertullianus, supra relatus, de Christo dicebat: *Nunquam sine aqua Christus:* ita & de Spiritu sancto dicere licet: *Nunquam sine igne amor, nunquam sine flamma Spiritus sanctus.*

Similia reperiantur in Spiritus sancti gratia. A
In primis enim illa è petra manat & scaturit, à Christo scilicet, qui teste Apostolo 1. ad Cor. 10 mystica petra est, è qua omnes gratiarum rivuli & fontes profiliunt. Unde Rupertus egregiè observavit, quod petra illa deserti, quæ Moyse percussa, aquas largissimè profudit (juxta illud Plalmi 77. *Percussit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes mandaverunt*) egregia fuit Christi figura: Nam Christus (inquit) *lapis est, qui percussus petere rivum effudit in nos Spiritum veritatis.*

Deinde sicut aqua ex montibus & locis exaltatis profilit in convalles; ita & gratia semper ad ima descendit, & à monte divinitatis profilit in convallem humilitatis. Unde præclare Augustinus serm. 27. de verbis Domini: *Constitit aqua ad humilitatem convalis, denat at de tumorebus montis.* Et serm. 2. de verbis Apostoli: *Cum timore & tremore, id est cum humilitate, vallem facite, imbrem sapientie depressa implentur, alta siccantur.* Gratia plura est, quod ergo miraris, si Deus super bis resistit, humilitatis autem dat gratiam? id est non altum sapere, sed time: *quia ut impleretur, non altum sapere, ne siccetur.*

Præterea mystica illa Spiritus sancti aqua, animam laxat, & mundat à sordibus peccatorum, secundum illud Ezech. 36. *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris.* Concupiscentiæ flammam extinguit, & temperat: unde Spiritus sanctus ab Ecclesia *lapis refrigerium* appellatur. Item desertum animæ peccatrici, sterile ac siccitate laborans, spiritaliter rigat & fecundat, illudque reddit veluti hortum & paradysum amœnissimum, omni decore ac venustate eximium, omnium virtutum floribus conspicuum, omniumque fructuum uberitate præclarum.

Demum divina hæc Spiritus sancti aqua, terrenorum & carnalium desideriorum sitim extinguit, juxta illud Christi ad Samaritanam: *Omnia qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum; qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum.* Et illam rationem assignans, subdit: *Aquam quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam aeternam.* Cuius enim gratia sit semen aeternæ gloriæ, quæ est, perfectissima omnium desideriorum quies & saturitas, proprius ejus effectus est, omnem sitim & sitim extinguit: omniaque desideria sanant ac infiniti boni possessione complere, juxta illud Propheta: *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Hanc ergo aquam à Christo postulemus, & cum Samaritana ei dicamus: *Domine da mihi hanc aquam.* Sed ut illam nobis donet, aliam à nobis expolice, aquam scilicet lachrymarum. *Sicut enim* (inquit Chrylogus) *lachrymas poenitentium, est Spiritus sanctus multum diligit; nec minus in eis delectatur, quam in aquis Jordanis, quas comædavit suo sanctificavit. Illis libenter incubat coelestis illa columba, quæ in ipso mundi exordio crebatur super aquas. Super illas amœnissimè ludit, ac spirat divini zephyrus amoris, & ex illis ignem coelestem charitatis elicit: sicut olim tempore Nehemæ, ex aqua in puteo inventa hæc ignis exilit, ut sacra Machabæorum refert historia.*